

El verdugo

1963, de Luis García Berlanga

Sinopsi

José Luis, treballador d'una funerària, coneix Amadeo, de professió botxí, i la seva filla, amb la qual ningú vol sortir per la professió del seu pare. José Luis tampoc ho té fàcil pel seu ofici.

LUIS GARCÍA BERLANGA. L'anarquista imperfecte.

Nascut a València, 1921, dins d'una família adinerada, patirà la incertesa de la guerra civil, arribant a allistar-se en la División Azul per salvar al seu pare, condemnat a mort per ser diputat del Frente Popular.

Es nega a estudiar arquitectura i no acut a filosofia i lletres; exerceix com crític de cinema i ingressa al IIEC de Madrid el 1947; es titula com a director el 1950. Allí fa amistat amb Juan Antonio Bardem i roden junts: *Esa pareja feliz* (1951). Un any després, amb *Bienvenido, Mister Marshall*, rep a Cannes el Premi Internacional del Bon Humor. El 1953 roda *Novio a la vista*, i després de *Calabuch* (1956) té un incident pel guió de *Los jueves milagro* (1957), reescrit pel censor. Després de cinc anys sense poder rodar arribà, amb Azcona com a guionista (habitual fins el 1987), *Siente un pobre a su mesa*, títol que no va acceptar la censura; titulada *Plácido* es presenta a Cannes i és nominada a l'Oscar.

Per un episodi de *Las cuatro verdades* (1962) Franco es va

queixar de la visió sordida que Berlanga donava d'Espanya; però ser *El verdugo*, ja molt mutilada per la censura, la qual va organitzar l'escàndol majúscul a Venècia (premi de la crítica a la millor pel·lícula). Prohibits els seus següents guions va filmar *La boutique* (1967), considerada per ell la seva pitjor pel·lícula, a causa dels talls de la censura i de les imposicions del productor.

Després amb *¡Vivan los novios!* (1969), va tenir tants problemes que va estar a punt d'abandonar. El seu film següent, *Tamaño natural* (1973), rodada a França no s'exhibeix aquí fins a la mort del dictador.

Amb la trilogia *La escopeta nacional*, (1978); *Patrimonio nacional*, (1980); *Nacional III*, (1982) mostra un mosaic de les misèries de la classe dominant durant el franquisme, atribolada pel canvi polític que viu el país, aconseguint el seu primer gran èxit comercial, que repeteix amb un guió censurat en els 50: *La vaquilla* (1985), durant molt temps la més taquillera del cinema espanyol, malgrat que una part de la crítica la va atacar bastant. La seguiran *Moros y Cristianos* (1987) i, el 1993, *Todos a la cárcel* (Goya a la millor pel·lícula i al millor director), rodades com les anteriors en

Fitxa tècnica

Direcció ····· Luis García Berlanga
 Guió ····· Rafael Azcona,
 Luis García Berlanga
 i Ennio Flaiano
 Cap de producció ····· José Manuel
 Herrero
 Director de fotografia ····· Tonino
 Delli Colli
 Música ····· Miguel Asins Arbó
 Muntatge ····· Alfonso Santacana
 Durada ····· 85 minuts
 País ····· Espanya - Itàlia, 1963

Fitxa artística

Nino Manfredi ····· José Luis
 Pepe Isbert ····· Amadeo
 Emma Penella ····· Carmen
 José Luis López Vázquez ····· Antonio
 Ángel Álvarez ····· Ángel
 María Luisa Ponte ····· Estefanía
 Alfredo Landa
 i Félix Fernández ····· sagristans

un règim de llibertats, conformant totes elles un cinema esperpèntic amb tendència, en ocasions, a l'humor gruixut i a l'excessiu. El 1999 roda Paris-Tombuctú i el 2002 Sueño de la maestra.

Reconegut internacionalment, Berlanga és una figura del nostre cinema, en el qual ha estat crític, guionista, director, professor de la EOC, President de la filmoteca, acadèmic... tenint, entre altres, el premi nacional de cinematografia i el príncep d'Astúries.

EL VERDUGO

Les dictadures constitueixen un repte per a la persona que ha de crear; quan en un país governa un dictador, al mig de la vida oficial imposada, de la misèria informativa, de la vulgaritat cultural, de la pobresa intel·lectual, al mig de la censura sorgeix l'humorisme, sorgeix Berlanga, que segons una part de la crítica, ha fet les seves millors pel·lícules sota la dictadura del general Franco.

El verdugo va passar tres vegades per la censura. Al guió se li va retallar una escena en la qual els funcionaris munten el garrot i bromegen, i es van suprimir les frases de José Luis sobre anar-se'n a Alemanya. A la segona, amb la pel·lícula acabada: es va tallar quan Amadeo, el botxí, arriba casa seva i treu els ferros del maletí, també es va suprimir el so. Després del Festival de Venècia hi va haver nous tallats, uns 7 o 8 minuts. Un incís: quan a Berlanga se li retreu la seva mandra, el director mostra un

armari de casa seva amb més de 30 guions no autoritzats per la censura.

La pel·lícula és del 1963, en quin context es produeix? El 1959 es constitueix ETA, formada per membres d'una organització juvenil escindida del PNB. En els seixanta hi ha una forta emigració de treballadors a Europa (que amb les seves divises contribueixen al desenvolupament del país). L'eslògan Spain is diferent es comercialitza i el turisme abarrota les platges de bikinis. A poc a poc hi haurà una major tolerància i relaxació dels costums. Les diferències entre classes socials és notable i trobar un habitatge és molt difícil per a la majoria. El 1963 és afusellat el comunista Julián Grimau, i els anarquistes Granados i Delgado són executats mitjançant el "garrot vil". Avança la dècada i s'accentuaran les vagues i manifestacions a la universitat.

La gènesis de la pel·lícula viene de una historia que me contó un abogado; es la única

vez en mi vida que lo que me cuentan se traduce en imágenes: una gran sala blanca y dos pequeños grupos (...). Se lo conté a Azcona y dijo: bueno, sólo hay que añadirle hora y media más.

Quan la pel·lícula es va presentar a Venècia, Sánchez Bella, ambaixador davant el Vaticà i cap del servei secret exterior, va enviar una carta de protesta al ministre d'afers exteriors: usted sabe que el "leif motiv" que los enemigos esgrimen contra España es la pretendida crueldad contra sus enemigos políticos, y se ha creado la leyenda de que se les

persigue, se les encarcela y hasta se les mata (...) Continúa el seu autor i proposa l'estratègia per a desarmar als enemics de la pàtria: esta película muestra hasta que punto son infundados los ataques que se han hecho contra el régimen. Se ha dicho que basta cualquier discrepancia para sufrir persecuciones y hasta ser ajusticiados; pues bien, vean ustedes como en la España actual es posible realizar películas como ésta (...) Realment Sánchez Bella tenia altre propòsit: eliminar al ministre d'informació i turisme (responsable que s'hagués presentat al festival), per a ocupar el seu lloc.

Cinematogràficament aquesta és una època en la qual es fomenten les coproduccions amb Itàlia, França, EEUU i Anglaterra, tant per interessos estrangers (aquí abarateixen les seves produccions i troben escenaris), com per la insolvència del mercat interior. Això va ajudar a la formació de tècnics i al manteniment d'un equipament industrial.

Ángel Gonzalvo Vallespí

Es demana puntualitat. Es demana als espectadors que desconnectin els telèfons mòbils i qualsevol altre aparell acústic abans de començar la projecció. Gràcies.

Organitza

Cineclub Sabadell

C/ d'en Font, 1, 08201 Sabadell,
www.cineclubsabadell.org

Amb el suport de

Ajuntament de Sabadell

Hi col·labora

Alliance Française